

9 Schaalsprong

9.1.1 Bergen op Zoom BeLeefstad

In de 'Pijlervisie Economie: Toekomstbeeld 2035' wordt Bergen op Zoom gepositioneerd als BeLeefstad: een dynamische stad waar mensen graag wonen, werken en recreëren. Een stad met goede verbindingen, sterke voorzieningen en ruimte voor economische groei. Momenteel heeft Bergen op Zoom te kampen met toenemende vergrijzing, druk op de zorg, het afnemen van de beroepsbevolking, een laag voorzieningenniveau en een woningvoorraad die onvoldoende aansluit bij de veranderende wensen van onze inwoners en de groei van onze huishoudens richting de toekomst. Deze situatie biedt kansen om gericht te investeren in woningbouw, werkgelegenheid en voorzieningen die aansluiten bij de behoeften van een veranderende samenleving. In de Pijlervisie Economie is uiteengezet hoe we met deze groei-ontwikkelingskansen willen omgaan. We zetten in op een schaalsprong die de stad toekomstbestendig maakt door bij te dragen aan het oplossen van deze knelpunten en de realisatie van het toekomstbeeld van Bergen op Zoom als aantrekkelijke BeLeefstad.

Ambities:

1. We gaan de daling van de beroepsbevolking tegen door actief nieuwe inwoners aan te trekken, jongeren te behouden en de economische structuur te versterken.
2. De additionele woningbehoefte is voornamelijk gericht op jongeren (inclusief studenten), jonge gezinnen, en arbeidsmigranten, met als doel een evenwichtige bevolkingssamenstelling en ondersteuning van de lokale economie.

Waar vergrijzing zorgt voor een kleinere beroepsbevolking, leidt het tegelijkertijd ook tot een grotere groep ouderen. Jongeren trekken vaker naar de Randstad, wat de krapte op de arbeidsmarkt verder vergroot. Dit betekent dat er een grotere groep aanspraak zal doen op de zorg en andere voorzieningen in de stad, terwijl er een kleinere groep is die de zorg en het voorzieningenniveau in stand houden. In Bergen op Zoom is er naast een grote zorgsector ook een groot aandeel vrijwilligers actief, wat op dit moment zorgt voor een hoog (betaalbaar) voorzieningenniveau. De verwachting is dat het voorzieningenniveau de komende jaren onder druk komt te staan. Om deze trend te keren, zet Bergen op Zoom in op het aantrekken van nieuwe inwoners en het versterken van de economische structuur.

9.3 Werkgelegenheid creëren

Ambities:

1. We gaan de daling van de beroepsbevolking tegen door actief nieuwe inwoners aan te trekken, jongeren te behouden en de economische structuur te versterken.

Door het moderniseren van bedrijfsprocessen kan het personeelstekort door bedrijven enigszins worden opgevangen, bijvoorbeeld door digitalisering, robotisering, e-commerce of het benutten van A.I. Voor de ICT- en technieksector zal dit betekenen dat ze nog zullen groeien. Belangrijk is dat het onderwijs in de regio aansluit bij deze groei. Triple helix-samenwerkingen binnen de regio of samenwerking met onderwijsinstellingen in en buiten de regio bieden aanknopingspunten om het onderwijscluster verder uit te bouwen.

Door de aanwezigheid van verschillende grote en kleine bedrijven op het snijvlak van agro en industrie zoals bijvoorbeeld Cargill en Algea Holland, maar ook de verschillende innovatieomgevingen zoals het Delta Agrifood Business (DAB) lab en het Lamb Weston Innovation Center heeft Bergen op Zoom een

levendige, aantrekkelijke stad. Hiermee zetten we ook stappen richting een betere balans tussen jong en oud in de demografische ontwikkeling van Bergen op Zoom.

Woningaanbod voor arbeidsmigranten

Naast de eigen beroepsbevolking leveren arbeidsmigranten ook een belangrijke bijdrage aan de economie van Bergen op Zoom. En naar verwachting zal dit in de toekomst alleen maar toenemen. Dit is al terug te zien in de trend van de afgelopen jaren. Volgens onderzoeksbureau Decisio vonden in 2020 ongeveer 2.000 arbeidsmigranten werk in Bergen op Zoom, in vergelijking met 250-1.000 arbeidsmigranten in 2010. Arbeidsmigranten spelen een sleutelrol in het creëren van een veerkrachtige arbeidsmarkt en een gezonde economische structuur, met name in sectoren zoals logistiek, landbouw, industrie en food. We willen arbeidsmigranten en hun inzet en talenten binden aan onze regio en gemeente⁷. De grote woningbouwopgave richting de toekomst biedt een kans om de leef- en werkomstandigheden van deze groep te verbeteren. Door het creëren van kwalitatieve short- en midstay huisvesting in de nabijheid van werklocaties of knooppunten, bieden we kwalitatief goed woningaanbod aan arbeidsmigranten, voorkomen we excessieve druk op reguliere woningvoorraad en versterken we tegelijkertijd het vestigingsklimaat voor werkgevers. Humane huisvesting voor internationale werknemers is niet alleen een sociale opgave, maar draagt ook bij aan een stabiel arbeidspotentieel en een aantrekkelijk ondernemersklimaat in de regio.

Woningaanbod voor studenten

Hoewel Bergen op Zoom geen hbo- of wo-instelling kent, onderkent de gemeente het belang van human capital, talentontwikkeling en kennisdeling. Studenten uit de regio volgen opleidingen in Breda, Tilburg, Antwerpen of

3. We zetten in op doorstroming door de bouw van levensloopbestendige woningen, zodat de vrijkomende eengezinswoningen beschikbaar komen voor jongere doelgroepen.
4. We vergroten de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad door woningbouw te combineren met versterking van commerciële, culturele en recreatieve voorzieningen.
5. We creëren een aantrekkelijk klimaat voor zowel inwoners als ondernemers door goede huisvesting, onderwijs, werkgelegenheid en voorzieningen te combineren.

9.2 Afnemende beroepsbevolking

Ambities:

1. We gaan de daling van de beroepsbevolking tegen door actief nieuwe inwoners aan te trekken, jongeren te behouden en de economische structuur te versterken.

Momenteel zijn er in Bergen op Zoom meer inwoners die elders werken dan dat inwoners van andere gemeenten naar Bergen op Zoom komen om te werken. Gelet op de grootte van de stad en de regionale functie die Bergen op Zoom vervult is het verschil tussen de uitgaande pendel en ingaande pendel van Bergen op Zoom vrij groot. Vanuit Bergen op Zoom gaan er (met name) meer inwoners richting Roosendaal, Tholen en Woensdrecht dan dat er vanuit die gemeentes naar Bergen op Zoom komen om te werken.

Zonder actieve sturing door de overheid zou de beroepsbevolking van Bergen op Zoom volgens de bevolkingsprognose van de Provincie Noord-Brabant richting 2040 afnemen van de huidige 51.500 personen tot 47.400.

goede positie op het gebied van plantbased economy, wat ook kansen biedt voor het uitbreiden van de werkgelegenheid richting de toekomst.

9.4 Aantrekkelijk woningaanbod

Ambities:

2. De additionele woningbehoefte is voornamelijk gericht op jongeren (inclusief studenten), jonge gezinnen, en arbeidsmigranten, met als doel een evenwichtige bevolkingssamenstelling en ondersteuning van de lokale economie.
3. We zetten in op doorstroming door de bouw van levensloopbestendige woningen, zodat de vrijkomende eengezinswoningen beschikbaar komen voor jongere doelgroepen.

Het aantrekken van vitale mensen die in Bergen op Zoom willen wonen en werken, vereist naast aantrekkelijke werkgelegenheid ook aantrekkelijk woningaanbod. Bergen op Zoom is van plan de komende jaren 7.000 woningen te bouwen. We richten ons bij het uitbreiden van het woningaanbod op groepen die het meest zullen bijdragen aan de economie en de voorzieningen in de gemeente. Daarnaast bouwen we ook woningen voor ouderen, om doorstroom uit eengezinswoningen binnen de bestaande voorraad op gang te brengen.

Woningaanbod voor jongeren en jonge gezinnen

Jonge mensen zijn essentieel voor economische vitaliteit, innovatiekracht en sociale dynamiek. De woningbouwopgave dient ruimte te bieden voor starterswoningen, betaalbare huur in het middensegment en woonvormen waarin jongeren zelfstandig kunnen wonen met uitzicht op doorstroom. Juist in sleutelgebieden zoals het centrum en de stationsomgeving kunnen jongerenwoningen in combinatie met voorzieningen en werkplekken bijdragen aan een

elders, maar behouden vaak een binding met hun woonplaats. Door studenten-huisvesting op kleinschalige schaal en met slimme woonconcepten, zoals community living of jongerenhofs, mogelijk te maken binnen de woningbouwopgave, versterken we deze binding. Daarnaast is dit relevant voor het aantrekken van mbo-studenten en stagiairs, zeker met het oog op de groei van kennisclusters zoals plant-based food, onderhoudstechniek en circulaire economie.

Daarnaast heeft de oorlog in Oekraïne ervoor gezorgd dat vanuit Defensie de wens is geuit om studenten te huisvesten dichtbij de kazernes. Voor de regio West-Brabant, waar Aviolanda en de Luchtmachtbasis Woensdrecht is gelegen, gaat het over ongeveer 1.000 plekken per jaar.

9.5 Versterken van voorzieningen

Ambities:

4. We vergroten de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de stad door woningbouw te combineren met versterking van commerciële, culturele en recreatieve voorzieningen.
5. We creëren een aantrekkelijk klimaat voor zowel inwoners als ondernemers door goede huisvesting, onderwijs, werkgelegenheid en voorzieningen te combineren.

De woningbouwopgave en de groei van het aantal huishoudens creëren direct ruimte en draagvlak voor versterking van commerciële, recreatieve en culturele voorzieningen. Aantrekkelijke centra, winkelgebieden en leisureclusters zijn essentieel voor het economisch profiel van de stad. Door in te zetten op gemengde stedelijke gebieden waar wonen, werken en recreëren

⁷ De regio zet zich in om in de periode tot en met 2030 voor ruim 7.500 art. kwalitatief goede en betaalbare huisvesting te realiseren in de regio.